УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ
75 pokib
Службі Народові

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 74125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVI. Ч. 39. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 1-го БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1969 No. 39. VOL. LXXVI.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 28 лютого 1969

В АМЕРИЦІ

КАНАДІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР П'ЄРР ЕЛЛІОТТ ТРУДО 24 і 25-го березня офіційно відвідає Білий Дім у Вашингтоні і буде першим головою уряду закордонної держави, якого прийме президент Ніксон. Звичайно новий президент як перших бачить канадійських провідників як гостей в Білому Домі. Президент Ніксон вирішив бачитися з провідниками европейських держав і поїхав до Европи. Заступник пресового секретаря Білого Дому Джералд Л. Воррен заявив, що президент Ніксон чекає на нагоду конферувати з канадійським прем'єром, щоб порушити цілу низку справ, важливих для обидвох сусідських держав.

ГУБЕРНАТОРИ СТЕЙТІВ ЗСА, зібрані на Конференції у Вашинґтоні, заявили в окремій резолюції, що вони вповні підтримують змагання університетських чинників, щоб величезна більшість американських студентів могла спокійно вчитися, хоч мала частина студентів заворушеннями старається не допускати до нормального навчання в академічних школах. Своєю заявою губернатори підтримують президента Ніксона, який в листі до президента Нотрдамського університету о. Теодора Гесбурґа схвалював гострі зарядження цього президента проти тих студентів, які бешкетують і не дозволяють більшості займатися нормальною працею. Йде натиск на Конґрес, щоб схвалив закон, який дозволяв би не давати стипендій і позичок тим студентам, які бешкетують в університетах.

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН В НАЙБЛИЖЧИХ ДВОХ-ТРЬОХ ТИЖНЯХ закінчить номінації на працівників до урядових аґенцій, які ще й досі не мають повного складу урядовців. Так заявив пресовий секретар Білого Дому Герберт Дж. Кляйн. Одночасно повідомили з Білого Дому, що внесли резиґнації 47 високих урядовців, між ними 14 амбасадорів. Між амбасадорами є колишній посадник Ню Йорку, а теперішній амбасадор до Еспанії Роберт Ф. Ваґнер. Кляйн сказав журналістам, що всі урядові аґенції працюють, їхній склад буде доповнений в найближчих тижнях. Гаррі С. Флемінґ, який очолює групу, що вибирає працівників до урядових аґенцій, заявив, що не було труднощів у виборі федеральних працівників.

ШЛЕЗІНҐЕР ТВЕРДИТЬ, ЩО НІКСОН робить помилки на самому початку своєї президентури. Артур М. Шлезінґер — це бувший дорадник демократичних президентів Кеннеді і Джансона, тепер він є містоголовою організації Американці для Демократичної Акції. На думку Шлезінґера Ніксон ще й досі не подав своєї програми в ділянці закордонної політики, і тому організація АДА плянує предложити Конґресові свою програму в цій ділянці.

В КАЛІФОРНІЇ ЗНОВ НАФТОВА РОПА З ШИБУ, виверченого на дні океану проти міста Санта Барбара, занечищує воду в океані та загрожує залити частину пляжі в цьому місті. Недавно вдалося було фахівцям залатати цементом діру в шибі, який впродовж 12-ох днів занечищував океан 21,000 ґальонів ропи щоденно. Тепер інший шиб випускає щоденно по 2.000 до 4.000 ґальонів ропи в океан. Мешканці Каліфорнії домагаються, щоб Уряд заборонив видобувати нафту з дна океану, поки не буде повного забезпечення, що ропа не буде прориватися з рур, якими її помпують із дна океану до збірників на верху. Фахівці заявляють, що важко збудувати такі шиби, які виключали б катастрофу.

У СВІТІ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР О'ЄДНАНИХ НАЦІЙ У ТАНТ ЗАЯВИВ Ізраїлеві, що найкращим способом запобігти дальшому арабському теророві є зробити поважні заходи в справі ізраїльсько - арабського замирення. У Тант відповів на ізраїльську ноту, яка запитувала його, що Об'єднані Нації задумують вчинити, щоб припинити терор арабів проти ізраїльської летунської комунікації. У Тант уважає, що Ізраїль повинен передусім визнати резолюцію Ради Безпеки ОН з 22 листопада 1967 р., що її Ізраїль не відкинув, але й не прийняв і не хоче виконати.

МОСКОВСЬКА „ПРАВДА" НАТАВРУВАЛА намагання чеського уряду нав'язати тісніші економічні зв'язки з західнім світом. Совєти не хочуть дати Чехо - Словаччині свободу у формуванні своєї економіки, зокрема противляться чеському промисловому експортові на Захід в заміну за західні кредити та наполягають, що економіка ЧССР мусить достосуватись до економіки СССР: Совєти постачають Чехо - Словаччині сирівці, а ЧСС звертає їх у постаті готових фабричних виробів — чехи тратять на цьому.

ПРЕМ'ЄР ЧЕХО - СЛОВАЧЧИНИ ОЛЬДРІХ ЧЕРНІК ВИСТУПИВ проти чеських сталіністів, закинувши їм, що вони намагаються знову привернути в ЧССР „доґматичні й сектарські методи". Чернік промовляв до 1.600 партійців і перестерігав правих екстремістів, що вони можуть спровокувати нову державну кризу. Зате він підкреслив, що ліберальні кола — письменники, студенти, артисти — повинувались закликові уряду, щоб виявляти поміркованість у своїх політичних виступах і вимогах.

В ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЯХ ІСНУЄ від початку їх заснування „Спеціяльна Комісія для дефініції аґресії". За 25 років існування ОН не можна було устійнити, що таке аґресія — внаслідку демагогії і крутійства большевиків. В цьому тижні знову нараджувалась та 35-членна Комісія.

У ЛОНДОНІ ВІДБУЛОСЯ засідання Ради Західньо-Европейської Унії, яка складається з міністрів закордонних справ 7-ох держав: Франції, Західньої Німеччини, Британії, Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу. Франція виступила з Унії в минулому тижні і те засідання вже збойкотувала. Тому, що західньо - німецький міністер закордонних справ Віллі Брандт не міг виїхати з Німеччини під час відвідин президента Ніксона — у тому засіданні взяв участь амбасадор Герберт Бляйкенгорн. Всі учасники рішили одностайно, що Західньо - европейська Унія існуватиме далі — без Франції, в надії, що Франція туди повернеться.

НІҐЕРСЬКИЙ БОМБОВИК скинув 6 бомб на торговицю невеликого села Озу-Абам в Східній провінції, що проголосила була свою незалежність, як Республіка Біяфра. Згинуло коло 120 осіб, здебільша жінки і діти. У тому селі нема війська ані військових влаштувань. Цей налет був черговим актом тетрору, виконуваного з допомогою альжирських пільотів і совєтських бомбовиків типу „Ільюшін".

Астронавти Аполло 9 мають летіти аж в понеділок 3-го березня

Кейп Кеннеді, Флорида. — Звичайна застуда спричинила це, що треба було відкласти лет астронавтів Аполло 9 на три дні. Астронавти Джеймс МекДівітт, Дейвітт С. Скотт та Рассел Л. Швейкарт застудилися і лікар наказав їм брати пігулки проти застуди та залишитися в своїх мешканнях. Якщо астронавти не будуть вповні здорові, то їхній лет довкола Землі, який мав початися в п'ятницю 28-го лютого, може бути відкладений на пізніше, як на понеділок. Д-р Чарлз А. Беррі заявив, що ніхто не може запевнити, коли астронавти будуть вповні здорові. Це вперше в історії космічних летів, що з причини людей, а не машини чи інструментів, відкладається лет по космосі. Це відкладення коштуватиме коло 500.000 дол. Не зовсім здорові астронавти не могли б працювати в кабінах космічного корабля Аполло тому, що вони там мали б до диспозиції чистий кисень, який дражнить горло і носовий провід здорової людини. Астронавти Аполло 9 мали під час 10-денного лету випробувати місячмодуль, яким астронавти в липні мають злетіти на Місяць.

Гомфрі почав кампанію проти ракет Сентінел

Лос Анджелес. — Колишній віце-президент Гюберт Г. Гомфрі, промовляючи до 3,000 студентів, заявив, що він починає вести кампанію проти того пляну, який збирається здійснювати Уряд президента Ніксона, а саме проти розміщення протиракетних ракет, т. зв. Сентінел ,які мали б охороняти ЗСА проти можливої атаки далекосяжними ракетами Комуністичного Китаю. Ця заява Гомфрі звернена і проти програми колишнього президента Линдона Б. Джансона, який також плянував розмістити протиракетні ракети біля промислових центрів. Уряд Ніксона продовжує здійснювати програму демократичного президента Джансона в ділянці протиракетної оборони. Г. Г. Гомфрі заявив, що ,на його думку, тепер найважливіше це, щоб добитися з СССР договору про контролю атомової зброї. Розбудова протиракетної оборони, думає Гомфрі, перешкодила б заключити повищий договір.

Шо заперечує участь у змові вбити президента Кеннеді

Ню Орлінс, Луїзіяна. — На розправі в справі вбивства Джана Ф. Кеннеді 27-го лютого зізнавав Клей Л. Шо, який рішуче заперечував, що він брав участь у змові вбити президента Дж. Ф. Кеннеді. Шо заперечив свою участь у змові і твердив, що він навіть не знав Лі Гарві Освалда і Дейвіда В. Феррі, з якими він нібито змовлявся вбити Президента. Шо твердить, що він навіть не чув про Освалда і Феррі перед злочином в Далласі. Окружний прокуратор Джім Ґаррісон не був присутній на розправі, яка цього тижня може скінчитися, бо в п'ятницю або в суботу 1-го березня суд присяжних може вирішувати справу Клея Л. Шова. Прокуратор Ґаррісон твердить, що президента Кеннеді не вбив сам Освалд, який мав змовників — Шова й Феррі. Феррі не живе, а Шо стоїть тепер перед судом, оскаржений у змові на життя президента Кеннеді.

Свідки розвіюють поголоски, що була змова вбити сенатора Кеннеді

Лос Анджелес. — 27-го лютого на розправі проти вбивника сенатора з Ню Йорку Роберта Ф. Кеннеді — 24-річного араба Сірґана Бісгари Сірґана зізнавали свідки, покликані прокуратором, які вповні розвіяли поголоски про те, що була змова на це, щоб вбити сенатора Кеннеді. Заступник окружного прокуратора Линн Д. Комптон заявив у пресовому інтерв'ю: „Хочемо, щоб публіка чула цих свідків, які скажуть їй правду і які розвіють всякі поголоски про змову". Із зізнання свідків виходить, що не було такої жіночої постаті, яка стояла б біля вбивника і після доконаного злочину кричала: „Ми це зробили! Ми це зробили! Ми його застрелили!" Неправдивою виявилася історія про це, що з Сірґаном були ще два чоловіки, коли він купував амуніцію чотири дні перед вбивством сенатора. Поліція й аґенти Еф Бі Ай переслухали тисячі свідків і не знайшли жадного сліду про це, що вбивник був членом змови. В п'ятницю 28-го лютого оборона мала покликувати своїх свідків на доказ, що Сірґан діяв під впливом зворушення, і що його злочин не є ділом людини з холодним розумом.

В Канаді домагаються заборонити рекляму цигарок

Оттава. — Канадійське Лікарське Товариство домагається, щоб схвалено федеральний закон, який забороняв би реклямувати цигарки і який вимагав би, щоб на пачках із цигарками була пересторога, що куріння є шкідливе для здоров'я. Лікарське Товариство заявило в Палаті Громад в справі куріння таке: „Тепер вже немає найменшого сумніву, що куріння цигарок є безпосередньою загрозою для здоров'я курців". Це Товариство домагається, щоб була більша контроля над продажем цигарок нелітнім та щоб уряд фінансово не підтримував тютюнову промисловість. На пачках із цигарками мали б бути подані дані про це, скільки в них смоли, нікотини та інших отруйних субстанцій.

Роберт Фінч репрезентантом Ніксона на похороні Ешколя

Рим. — Під час свого перебування у Римі президент Ніксон вирішив, що на похорон ізраїльського прем'єра Леві Ешколя, який помер на удар серця в минулу неділю, 23 лютого, піде секретар справ здоров'я, освіти й суспільної опіки — Роберт Фінч ,особистий приятель Президента. Сам президент Ніксон не міг вже змінити передбаченого порядку своєї подорожі по Европі, щоб полетіти до Єрусалиму, та, зрештою, це було б демонстрацією проти арабських держав ,а віце-президент Еґню не міг залишити ЗСА під неприявність Президента.

НІКСОН ПОТВЕРДЖУЄ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ АМЕРИКИ БОРОНИТИ ЗАХІДНІЙ БЕРЛІН

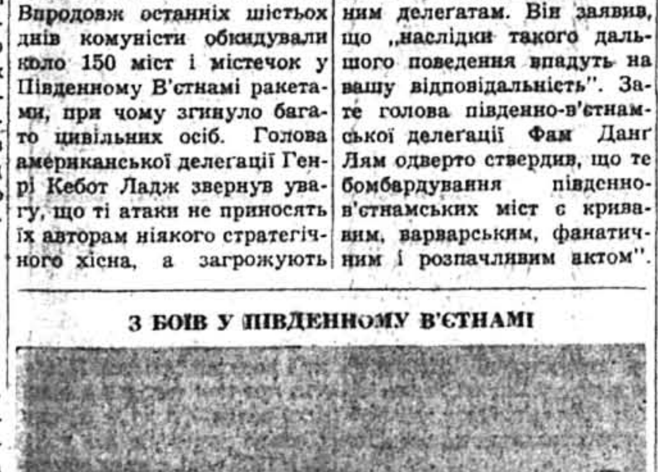
Рим. — Президент Ричард М. Ніксон прибув в четвер 27 лютого літаком із Західнього Берліну до Риму, звідкіля у п'ятницю мав відлетіти до Парижу. Прибувши в четвер вранці до Західнього Берліну в товаристві західньо-німецького канцлера Курта Кізінґера і міністра закордонних справ Віллі Брандта, Ніксон кількакратно найвиразніше та з цілим притиском підкреслив, що ЗСА „тепер, як завжди перед тим" вірні своєму зобов'язанню боронити свободу і незалежний від комуністів правний правний статус Західнього Берліну. Р. Ніксон пригадав свій перший приїзд до Берліну 22 роки тому і прославляв берлінців за їх відвагу, видержливість, впертість у відбудові міста та в обороні своєї свободи. Ніксон назвав Західній Берлін символом відданости ідеалові свободи. У відрізненню від президента Джана Ф. Кеннеді, який в 1963 році заявив був берлінцям „Я є берлінцем" — Ніксон заявив тепер, що „всі люди у вільному світі є берлінцями", якщо брати їх любов свободи. Однак водночас Ніксон, вистерігаючись безпосередньо атакувати СССР чи взагалі комуністів, натякнув на потребу переговорювання з ними. „Проблема, яка стоїть перед світом, не та, чи ми повинні схопитись, щоб відперти виклик в обороні Берліну, бо ми вже задемонстрували, що повинні зробити це. Проблема тепер та, як найкраще взагалі закінчити виклик і промостити шлях для мирної розв'язки проблеми поділеної Німеччини". Ніксон звернув увагу, що сама приявність в Західньому Берліні президента З'єднаних Стейтів в короткому часі після того, як був там прем'єр Британії, — є промовистим політичним актом. „Наше зобов'язання супроти свободи Берліну ніколи не було більш тривке і більш сильне, як тепер". На вулицях Західнього Берліну сотні тисяч захоплених мешканців того міста вітали Президента, без уваги на непривітливий морозяний день. Ніксон дивився з спеціяльно влаштованої дерев'яної трибуни почерз мур ганьби на похмуру замуровану й задротовану пусту смугу між двома частинами штучно поділеного міста, та в кількох інших пунктах переїздив поруч того муру. Пояснення щодо міста й муру давав посадник Західнього Берліну Кляус Шюц. Тільки невеличка група лівих студентів пробувала демонструвати проти Ніксона в Берліні з червоними прапорами й чорними парасолями з написами „чорна сила", — але ті спроби не мали ніякого успіху, бо берлінці, що вийшли назустріч Президентові, зайняли грізну поставу супроти авантюрників.

Зате більше демонстрантів було в Римі, але Президент також не бачив їх, бо зосереджена поліція зуміла відгородити їх від Президента і зіштовхнути на бічні вулички. На летовище під Римом виїхали назустріч Ніксонові італійський президент Джузеппе Сараґат, прем'єр Маріяно Румор, члени уряду й закордонні дипломати. Президент Сарраґат запевнив в короткій привітальній промові вірність Італії Антлантійському Союзові, але водночас висловив вдоволення з рішення президента Ніксона перевести переговори з СССР задля запевнення світові тривкого миру. Президент Ніксон вернеться ще до Риму в найближчу неділю, на авдієнцію у Папи Павла VI, після якої відлетить до Вашингтону.

ЗСА перестерегли комуністів проти атакування міст у Південному В'єтнамі

Париж. — В четвер 27 лютого відбулося в Парижі шосте з черги формальне пленарне засідання конференції в справі замирення у В'єтнамі. Воно було виповнене різкими заявами довкола комуністичного обстрілювання ракетами й мінометами південно - в'єтнамських міст. Впродовж останніх шістьох днів комуністи обкидували коло 150 міст і містечок у Південному В'єтнамі ракетами, при чому згинуло багато цивільних осіб. Голова американської делеґації Генрі Кебот Ладж звернув увагу, що ті атаки не приносять їх авторам ніякого стратеґічного хісна, а загрожують Паризьким переговорам. Не поставивши ніякого ультимату, ані не сказавши виразно, що ЗСА готові відновити бомбардування Північного В'єтнаму, якщо комуністи продовжуватимуть бомбардувати південно-в'єтнамські міста, Ладж все ж дав це виразно зрозуміти комуністичним делеґатам. Він заявив, що „наслідки такого дальшого поведення впадуть на вашу відповідальність". Зате голова південно-в'єтнамської делеґації Фам Данґ Лям одверто ствердив, що те бомбардування південно-в'єтнамських міст є кривавим, варварським, фанатичним і розпачливим актом".

З БОЇВ У ПІВДЕННОМУ В'ЄТНАМІ

Після обстрілу ворожих позицій в долині Шау в Данґ Ґа у Південному В'єтнамі вояки із корпусу морської піхоти ЗСА очищують терен своєї бази із порожніх гільз від гарматних стрілен.

УКРАЇНЦІ У ВІЛЬНІМ СВІТІ

СТУДЕНТИ ВШАНОВУЮТЬ СВЯТО КРУТ У НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Центральною точкою студентських імпрез, що заплянований на суботу і неділю 1 та 2 березня ц. р. в Ню Йорку, буде виведене самими студентами Свято Крут в модерній постановці. Відбудеться це свято в неділю 2 березня ц. р. о год. 5-ій по пол. в авдиторії Школи св. Юра при Іст 6-ій вулиці.

ПАНАХИДА ПО СЛ. П. ГЕН.-ХОР. Т. ЧУПРИНЦІ

Ню Йорк. — У суботу 1-го березня буде відправлена Панахида за спокій душі Головного Команданта УПА ген.хор. Тараса Чупринки-Шухевича, в церкві св. Юра, на 7-ій вул, о год. 8-ій вечора. Сумівці Осередку ім. Т. Чупринки прибудуть на ту Панахиду із прапорами, після Апелю в домі ООЧСУ, присвяченого пам'яті патрона Осередку, в 19-ту річницю смерти Головного Командира УПА в бою з большевиками.

ПЕРШИХ 10 РОКІВ І ПЕРШИХ 500 ЧИСЕЛ ТИЖНЕВИКА „ПОСТУП"

Вінніпеґ. — Український тижневик „Поступ", що його 10 років видає Видавнича Спілка „Поступ", вийшов 23 лютого 1969 р. з позначкою 500-го числа цієї газети. „Поступ" друкує докладні вістки та інформації з життя Вінніпеської Архиєпархії УКЦеркви, з науково-культурного і політичного життя українців у Канаді і світі, в тому і в Україні, відповідно коментуючи пропаґандивні вістки з совєтської преси. Багато уваги „Поступ" приділює молоді.

ШЕВЧЕНКІВСЬКА СЕСІЯ УВАН

Вінніпеґ. — Цьогорічна 21-ша Шевченківська Сесія УВАН відбудеться в „Домі Науки" в неділю 9-го березня. Крім вистави Шевченкіяни, відбудеться доповідь Л. Молодожанина - Мола про різьби Тараса Шевченка.

ОБРАЗОТВОРЧА ВИСТАВКА УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

Вінніпеґ. — У Шевченківському дні 9 березня, в авдиторії дому УНО при Мейн вулиці, відбудеться образотворча виставка, в якій візьмуть участь українські студенти і випускники мистецького відділу Манітобського університету. Виставку влаштовує жіночий „Алюмнат Альфа і Омеґа". Деякі молоді адепти образотворчого мистецтва виставлятимуть свої праці уперше,

Впродовж майже 20 років населення України зросло тільки на 1 мільйон

Київ. — Впродовж майже 20 років Київська установа, що займається вивченням стану і міграції населення України подавала кількість населення „УССР" в 45 мільйонів, але минулого року П. Шелест в одній із промов назвав цифру 46 мільйонів. Газета „Молодь України" з 17 січня 1969 р. підтвердила таке „зростання" українського народу в умовинах московсько - большевицької колоніяльної системи. Зазначено, що приріст населення найбільший у великих містах, менший у містечках і цілком низький — по селах, що віддзеркалює і найкраще характеризує накинену ще за Сталіна колгоспну „систему". Природній приріст населення в Україні один із найтяжчих у світі, до того ж режим під різними претекстами намагається переселювати українців з їх Батьківщини на територію Росії, зокрема до Сибіру та частин поневоленої Азії.

Клівлендська Округа УНСоюзу відбула свої Річні Збори

Клівленд (В. Г.). — В неділю пополудні 23-го лютого ц. р. в приміщенні УНДому Клівлендська Округа Відділів відбула свої Загальні Річні Збори, на яких перевибрано ту саму управу, що була в минулому році, яку знову очолив роджений на американській землі п. М. Малицький, а пости містоголов прийняли усім відомі проф. д-р М. Пап і союзовий діяч та бувший довголітній радний п. Дмитро Шмаґала. Округа ця об'єднує 18 Відділів УНСоюзу, які разом начисляють 4.500 членів і при відповідному пляні можна й треба буде розбудувати цю Округу до числа 15 тисяч членів. Добрий початок тієї організаційної праці треба зробити в біжучому році, який є передконвенційним роком, а також і роком 75-тирічної великої та довгої допомогової й культурно-громадської діяльности УНСоюзу.

Присутні на тих ділових річних зборах були 27 делеґатів, які репрезентували й заступали 13 Відділів. Слід згадати, що на ті річні збори Округи приїхав п. Іван Шимків з дружиною та донями, які репрезентували 18 Відділ УНСоюзу в Колумбус, Огайо, якого вони є членами від його заснування обл. орг. В. Гірняком у 1967 році. З листа, якого відчитав п. І. Шимків, усі довідались, що цей новий Відділ веде й спікується Рідною Школою, яка тепер має деякі труднощі. В цьому листі Відділ просить дати йому велику допомогу, яка є доступною Окружному Комітетові, а також і Екзекутиві УНС.

Збори відкрив голова й просив вставанням з місць вшанувати померших членів. Переводив нарадами обраний одноголосно проф. д-р М. Пап, а секретарював п. Я.Кравчук.

Звіти урядовців виказували, що в минулому році Округа не виконала своєї квоти, тільки її третину. Знову ж із дискусій виявилось, що головною причиною в цьому було те, що повних 6 місяців Округа не мала допомоги в організаційній праці, яку в минулому виконював п. Володимир Гірняк, займаючи пост обл. організатора. Приймаючи поновно з вибором свої обов'язки в управі Округи, всі урядовці заявили, що в біжучому році 75-ліття УНСоюзу вони вийдуть на зустріч та доложуть усіх своїх страть у розбудові Відділів новими членами з повною квотою.

Після перевибору Управи, виголосив добре підготовану доповідь у двох мовах гол. касир, п. П. Пуцило. Історію УНСоюзу поділив він на 3 доби: першою була піонерська, яка почалась в 1894 й тривала до 1919 року, другу творила „Стрілецька еміґрація" і вона тривала до 1944 року, а в третій відограла свою ролю „Політична іміґрація", яка триває до теперішнього 1969 року. Четвертий квартал першого століття УНСоюзу треба буде нам усім починати творити з нашою тут вихованою і народженою генерацією. Закінчив він закликом усіх до праці, беручи собі приклад з наших попередників - піонерів, які залишили нам велику спадщину.

В справах орг. говорив гол. контролер Вол. Гірняк, який на запрошення п. Д. Шмаґали приїхав на ці збори в товаристві п. В. Дідика, орг. Дітройтської Округи.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n. Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 9118.
Supscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢.
Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ціна за приязнь де Голля

„ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" з 3 березня ц. р. у великій статті „Де Голль найбільша перешкода на шляху Ніксона" доказують, що місія, з якою Ричард Ніксон поїхав до Европи, не може завершитись успіхом, бо він не буде всилі змінити ворожу настанову французького президента і прихилити його до тієї американської концепції одностайного атлантійського обширу, яку де Голль принципово відкидає.

Але де Голль, який „не любить англо-саксонців" і не забув свого — може оправданого — жалю до Черчілла, Рузвелта та Трумана, що не запросили його на Ялтинську й Потсдамську конференції, і до Д. Д. Айзенгавера, що засекретив перед ним у 1944 р. висад у Нормандії, не є принциповим ворогом союзу і співпраці з ЗСА. Де Голль постійно таврує Британію за її „особливе пов'язання" з Америкою, що його утотожнює з підлеглістю Америці. Але він не раз уже пропонував „тріюмвірат" ЗСА, Британії та Франції, і, мабуть, негайно й дуже радо погодився б на „дуовірат" з Америкою — на поділ сфери впливів ЗСА і Франції, з тим, щоб Франція стала військово - політичним лідером Европи.

Шарль де Голль — це не тільки велика індивідуальність з історичними заслугами для Франції, але й своєрідний феномен, в якому щільно переплелися добрі й злі сторінки вдачі, добрі й шкідливі ідеї і концепції. Однак, він в одному послідовний: Франція в усіх відносинах і в кожному укладі міжнародних сил мусить бути першою. Тому тільки фанатична вірність тій неначе місійній догмі з'ясовує таємницю, чому де Голль не „змінився", не зважаючи на такі яскраві невдачі, як захитання французької економіки, внаслідок минулорічних страйків і заворушень, або совєтська інвазія в ЧССР, що перекреслила всю концепцію де Голля, за якою СССР перестав бути загрозою для Західньої Европи, і тому НАТО вже не потрібне.

Ніксон міг би приєднати де Голля до тісної співпраці з ЗСА в різних міжнародних справах, зокрема в справах Близького Сходу та Південної Азії, якби поставив приязнь до Франції вище від приязни, союзу і співпраці всіх інших европейських держав. Очевидно — це ціна зависока, і Ніксон не всилі заплатити її.

Реформа рекрутації в ЗСА

Зголошений секретарем оборони Мелвіном Лердом законопроєкт про введення жеребків у щорічну рекрутацію зобов'язаних до військової служби американських юнаків — це тільки початок реформи т. зв. Селективної Системи Служби з 1948 року. Той закон, який має на цілі „реєструвати, клясифікувати, вибирати й постачати" людей для активної служби в усіх трьох родах збройних сил, був уточнюваний і доповнюваний у 1953, 1955 і 1957 роках за президентів Дж. Ф. Кеннеді і Л. Джансона, але в принципі залишався незмінним, і в теперішній формі має зобов'язувати до 1 липня 1971 року.

Ричард Ніксон ще під час передвиборчої кампанії заявив себе прихильником скасування взагалі примусової рекрутації і заміни її добровільним зголошуванням юнаків, які творили б армію професійних вояків. Але одна річ висловлювати свої думки під час виборів, друга — здійснювати їх у постаті законів. Критики проєкту професійної армії добровольців звернули зразу увагу на два головні моменти: 1) тепер також молоді люди у побірному віці зголошуються у великому числі добровільно, маючи привілей вибирати собі рід збройних сил і 2) справа другорядна, коли йдеться про мирний час, а сутня, коли йдеться про час воєнний. В р. р. 1948-1968 переведено рекрутацію 4,213.678 осіб, а в минулому, 1968 р. служило в трьох родах збройних сил 2,276.963 осіб, крім Крайової Ґвардії. Але під кінець другої світової війни було загалом 12,300.000 осіб в трьох родах американських збройних сил. Отож, у випадку потреби — обмежування збройних сил до добровільно зголошених — цілком нереальне. Зрештою, загальний проєкт Ніксона теж передбачав обов'язкове вишколювання всіх мужчин у певному віці та їх участь у періодичних вправах.

Жеребкова система має на цілі унеможливити або бодай значно утруднити й обмежити різного роду зловживання, особливо протекційну систему у відсуванні терміну служби фізично здатним до неї, і спростити теперішню клясифікацію мужчин, яких поділяється аж на 18 груп.

В зв'язку з проєктом Мелвіна Лерда розгорнеться в Конґресі дискусія, яка з'ясує ще багато подробиць. Поки триває В'єтнамська війна — ледве чи можна сподіватися великих змін у рекрутаційній системі.

ПЕРЕОЦІНКА ЦІННОСТЕЙ У ЦЕРКВІ

Париж. — Український читач не може з дива вийти, скільки французька преса присвячує місця церковним справам, хоч на перший погляд у Франції не так то й багато віруючих, а молодь і робітництво голосно проклямують свою безрелігійність. Але Церква, зокрема Католицька, являє тут собою велику силу. Це велика й міцна організація, і жадне суспільство до неї не може бути байдуже. Тим більше преса.

Нормальне с у с пільство тим і відрізняється від ненормального, незрілого, що воно дискутує відкрито пекучі проблеми, навіть коли особисто не кожен має до них безпосереднє відношення. Цим ми, у яких Церква грає більшу національну ролю, як у Франції, і відрізняємось від зрілих суспільств, що не маємо відваги дискутувати своїх проблем. Але тут ми не порушуватимемо питань українських Церков. Обмежимось чужими.

Як наслідок великого зрушення, яким був Ватиканський Собор, найбільше заколоту й напруження постало у Голляндії. Почалось там від переходу на спільну сповідь: вірні тихо відповідали на запити сповідника, уникаючи обов'язку входити в деталі. Ця стилізація св. Сповіді з часів перших християн, коли всі спільно визнавали свої гріхи, привела й до дальших новаторств. Деякі священики й св. Причастя почали переміняти у старохристиянські агапи, які часом набирали характеру обіду з вином...

П'ять мільйонів голляндських католиків і їх 5.500 священиків кинулись толкувати зміни, що їх визначив Собор в своїх ухвалах, а ще більше в інтенціях. Кажуть, що „один голляндець — це теолог, два голляндці — це вже Церква, а три голляндці — це вже схизма". Та досі нема мови про схизму в Голляндії, бо церковний провід намагається там зрозуміти кризу думки й форм життя. У всіх дискусіях вірних беруть участь не лише священики, а й єпископи. Вони уважають, що протиставитися вимогам вірних — нічого не дасть. Церква мусить зрозуміти їхні вимоги і в міру можливости достосуватись до них.

Недавно в Гаазі відбувся з'їзд вірних, які схвалили ряд постанов, що заперечують деякі вимоги Риму. Але 68-літній архиєпископ Утрехту, Альтрінк, що завжди з'являється на дискусії з сигарою в зубах, зумів не допустити до зірвання зносин з Римом. Це коштувало йому не мало: шість єпископів підписали заяву, яка заперечує поставу Папи до вживання пігулок проти вагітности.

Архиєпископ Альтрінк, і оком не моргнувши, вислухував заяви жінок - учасниць з'їзду, з яких одна, молода, заявила: „Статеві зносини перед одруженням не являють для нас ніякої проблеми. Проблема — зносини наші зі старшими". Не пробуватимемо уявити собі подібні дискусії на будь - якій імпрезі українських вірних. А проте, подібні дискусії відбуваються між українською молоддю, лише ми їх не хочемо чути, і нам здається, що непочутої проблеми не існує...

Архиєпископ Альтрінк тішиться, коли молоді називають його „нашим Дубчеком". Чи голляндський Дубчек матиме більше щастя в церковних справах, як чехословацький у політичних — велике питання. Але проблеми вибухають. Ось 10% голляндських священиків зреклися священства, не діставши дозволу на одруження. Голляндська Церква не виключила своїх „дезертирів", вона тримає з ними контакт і їм повіряє функції катехитів.

Утікати бо від проблем шляхом іґнорування їх чи шляхом покарань — це не розв'язка. Ось і у Франції в січні місяці 630 священиків (правда, на 44 тисячі) голосно домагалися знесення целібату. Але було б спрощенням проблеми зводити її до питань моралі чи целібату. І Католицька Церква у Франції не спрощує: до травня всі 44 тисячі священиків мають висловитися в справі целібату, в справі характеру священства у сучасну добу переоцінки цінностей.

Священиків, що заперечують існуючий стан, підтримують широкі кола вірних. Статистика показує, що коли в 1961 р. лише 15% опитаних вважали целібат явищем „нормальним", то вже в кінці 1968 року 43% опитуваних вважали, що справу целібату необхідно переглянути. Питання бо целібату вписується в контест далеко ширший.

Католицькі священики були від давніх часів армією Церкви. Священик мусів бути завжди готовий на поклик вірного. В цьому була його сила. Але в міру того, як відносини між людьми ускладнювались, в міру того, як ускладнювалось людське життя, починалась і слабість священика. Н е втральність душпастиря в світі політичних пристрастей почала йому шкодити. Той факт, що він живе без родини, таки перешкоджає йому вчутися в усі проблеми відносин між батьками й дітьми. Він не може зрозуміти психології своїх овечок, коли живе не так, як вони.

Один священик у листі до редакції одної з газет заявив: „Я не можу бути справжнім священиком у модерному світі, залишаючись кліриком. Моя клірикальність відмежовує мене від світу. Щоб бути справжнім священиком, я повинен стати людиною між людьми". Як і сотки інших, цей священик вважає, що до деклерифікації ведуть три шляхи: заробіткова праця священика, право на політичну анґажованість, право на вільний вибір між одруженням і целібатом.

Церква не забирає голосу наспіх. Єпископ Ґапу у Франції на питання про знесення целібату відповів: „Я не маю готової відповіді. Цю проблему повинна розглянути Церква як цілість".

Досі постава Церкви була негативною. Але факт, що Рим признає право на одруження священикам не латинської Церкви, утруднює залишатись на доцьогочасній позиції. Коли в греко - католицьких східніх Церквах є тисячі одружених священиків, коли це визнає Рим, то чому не можна визнати в латинській Церкві?

Вся структура Церкви, побудована в середньовіччі, стає під знаком запиту. Очевидно, на нові шляхи Церква не може пускатися без точного дослідження проблеми. І сила латинської Церкви саме в її кожночасному бажанні бачити проблеми, шукати способу їх розв'язувати. Протягом двох тисяч років вона переборола не одну кризу. Знайде вихід і з сучасної. Добре було б, коли б світські брали за приклад оте пильне слідкування за ходом життя, усім новим у ньому. І оте запрягання найкращих мозків до студіювання всяких вузлів, яке завжди виявляє Церква.

Т. Дж.

Михайло Данилюк

КИЇВСЬКА ПОЖЕЖА — ПЛЯНОВАНА

(2)

На розвиток подій у Видубецькому монастирі довелося звернути більшу увагу після того, як деякі діячі культури з України, що проїжджали Канадою та Америкою, заявляли про великі пляни т. зв. Товариства охорони культурних пам'яток, а на конкретні запити про різні пам'ятки, зокрема про великий занепад Видубецького монастиря, вимовлялись, що „нема фондів" для робіт. Вони ж все таки обіцяли, що ось-ось „держава виділить" кілька мільйонів карбованців для постійного бюджету Товариства.

Після пожежі і знищення Юріївського собору приходять під увагу такі факти: ані Т-во охорони культурних пам'яток, ані Академія Наук, ані дирекція наукової бібліотеки АН, ані, врешті, міська рада Києва не мали ніяких фондів для реставрації Видубецького монастиря. Навіть у бюджеті Ради Міністрів та окремих міністерств не було фондів для реставраційних робіт. Про реставрацію Михайлівського собору пишеться вже кілька років, але нічого в цій справі не зроблено. Навіть „Літературна Україна", делікатно на це натякала.

Отже, архіви і книжки в Юріївському соборі були призначені на загибель, бо інакше їх би перевезли ще восени 1968 року, як це плянувалось. Дирекція наукової бібліотеки АН, як повідомляла київська преса, хотіла була ремонтувати своїми засобами трепезну Софії, щоб перевести туди книжки із собору св. Юрія, але й це не вдалося. Видно, хтось конче хотів, щоб вони залишились у соборі. Київські науковці думали хоч деякий час перетримати книжки в трапезній, але „брак засобів" і всякі інші перешкоди затримали плян. Пожежа справу вирішила.

Усі роботи в збірках проводила АН своїми власними засобами, без допомоги держави. Не знайшлося навіть приміщення для влаштування цих збірок, і лише міська рада дала тимчасово підвали для схоронення. Але це було для збірок із Михайлівського собору. Чому не вистачило місця і для збірок із Юріївського? Чи, може, їх там уже так „перебрали" специ з Москви, що соромно було перевозити? А може тому, що там були ще цінні збірки з періоду 1917-20 років? Яка б відповідь не була правильною — вона привела до плянової пожежі. Рабам не треба культури.

Після першої пожежі 26 листопада 1968 р. Рада Міністрів призначила навіть комісію для розслідування причин пожежі. Наступна пожежа вибухнула 12 грудня, а що ж робила протягом цього часу „комісія"? Чому Рада Міністрів або комісія не поставили хоч одного міліціонера біля собору? Чому не пильнувала собору пожежна сторожа? Чому не передано справу догляду Т-ву охорони на громадських засадах? Чому не доручено АН цим зайнятись? Чому не перевезено збірок уже після першої пожежі? І таких багато „чому".

Зрештою, чому не призначено фондів для реставрації монастиря, чому не виділено приміщення для збірок, щоб їх можна було перевезти і впорядкувати, чому не забезпечено занедбану пам'ятку від катастрофи, чому не виділено й одного карбованця народніх грошей для цієї національної справи в країні, де „високо цінять культуру"?

Якось дивно з цією „суверенною" українською республікою. В Чехо - Словаччині ще ні одна збірка не згоріла, в Польщі у повній красі розвиваються Вавель, університети, музеї і т. д. В Мадярщині відбудували все понищене війною, відкрито всі церкви і бібліотеки. Румунія і Болгарія, згідно із совєтською пресою, навіть стягають назад свої архівні та культурні цінноці з Совєтського Союзу. А в Україні — палять.

Брак будь-якого вияснення взагалі, а від офіційних чинників Києва зокрема, причин пожежі, відсутність заяв, чому злочинно занедбано монастир і його збірки — це дуже промовисті речі. Збірки і козацький собор в монастирі підпалено пляново, байдуже — чи зробили це самі москалі, чи підкуплені ними модерні юди.

Спроба О. Гончаря регабілітувати в народних очах партійного керівника, який в романі „Собор" нібито рятує козацьку церкву в Зачіплянці від загибелі — тріснула по всіх швах. Гончарева ідея коекзистенції у к р аїнської національної культури з панівним апаратом чужинців — нереальна. І ця трагічна подія — пожежа Юріївського собору у Видубецькому монастирі — наче сталась на злість усяким гнучким хребтам, які думають, що „щирою" інтерпретацією ленінських ідей, лизанням порогів у Москві можна врятувати українську культуру, якісь хоч познаки української самобутности. І це, до речі, сталось саме тоді, коли навперегони видавалося на еміграції „Собор" Гончаря, нібито його в книгарнях з совєтською літературою вже не вистачило...

Чи і коли палили „Собор" Гончаря — ми не знаємо напевно, але в це можна повірити, бо за певні прояви національної вже не гордости, а навіть культурної приналежности з московської точки зору можна й стріляти, а не тільки палити. Але ми знаємо, що справжню козацьку церкву, яку збудував козацький полковник, а добудував козацький гетьман — таки у Видубецькому монастирі спалили. І в ній згинули цінні друки, архіви, пам'ятки культури. Це знищили не вже якусь там далеко заховану думку, а таки живу ідею, живий твір національної культури, який стояв над Дніпром, нагадуючи народові далеко більше, як всі леніни і маркси, разом узяті. Знаємо це ми, але ще краще знав про це ворог нашої культури і нації. Цікаво, чи ця чергова трагічна лекція навчить нас чогось і тут і там?

(Кінець)

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО „УКРАЇНСЬКУ ЖІНКУ В ЖУРНАЛІСТИЦІ"

З уваги на численні запити, що їх одержую у зв'язку з статтею п-ні Л. Коваленко п. н. „Українська жінка в журналістиці", надрукованою на сторінках „Свободи" з датою 18-го ц. м., прошу виправити дані про мою журналістичну діяльність:

У Галичині, як абсольвентка Вищої Журналістичної Школи, я працювала від 1942 р. в Українському Видавництві, де співредаґувала журнал для української молоді п. н. „Дорога", а не „Молода Україна", як подає пані Л. Коваленко. Відповідальним редактором цього журналу був цілий час д-р Ю. Старосольський.

„Пластову Ватру" у щоденнику „Свобода" я редаґувала лише до 100-го числа, яке появилося 28 березня 1968 р. Від того часу „Ватру" редаґує колеґія під проводом пані Уляни Любович, яка ще у 1937 році ввійшла у журналістику, співпрацюючи постійно в журналі „Нова Хата".

Одночасно дозволю собі спростувати, що літературний журнал Українського Видавництва в Галичині називався не „Нові Дні", а „Наші Дні". Пані Марія Струтинська, його редакторка, була відома у нашому журналістичному світі куди давніше, як співробітниця журналу „Жінка" від 1934 р., головна редакторка журналу „Українка" від 1937 р. та співробітниця інших українських журналів.

Ольга Кузьмович
Бабилон, Н. Й.

З НАШИХ БУДНІВ

ПРО СИЛИ ПРИРОДИ

Остання (дай, Боже, щоб остання!) сніговія, що навістила в місяці лютому нашу Метрополію і наробила стільки бешкету так у сухопутній, як і в повітряній комунікації, викликала низку цікавих думок та спостережень у моїх добрих сусідів і земляків з Бібрецького повіту, панства Татухів.

— Велл, — промовив пан Татух, споглядаючи на мене критично з-поза окулярів, — ну, і що з того, що наробили всякої машинерії та різних автоматів, що синок пана інженера Яримовича висилає людей на Місяць, що незадовго компютери самі дітей родитимуть і не треба буде кликати до сього бизнесу ні пана доктора Воєвідки, ані жадної пупорізки? . . А от потрусило трохи снігом — і вся техніка, вся машинерія скапустилась, вибач за слово. . . Позастрягала в снігах і ні сюди ні туди!

— Так, так, — притакнув я в цьому місці панові Татухові. — Через цю, як каже Гриць Зозуля, закаляманцію в природі я трохи не втратив доброго друга, Миколу Понеділка, що їздив тоді до Торонта по свою нову книжку „Зорепад": полетів хлопець літаком до Канади в суботу, мав вернутися в неділю, а віднайшовся аж у вівторок вранці!

— Тож я й кажу, — помахав головою земляк, — що тобі за потіха з такої техніки, що в снігу застрягає, наче той Гітлер під Ленінґрадом? . . А якби був мав хлопець, хоч би твій Понеділок, пару коників і добрі залубні, — дав би коникам оброку, цвяхнув би батіжком і вйо! — за дві доби все одно був би назад в Ню Йорку, не витрачаючи півсотні талярів на суперджета.

— Я вам кажу, що се кара Божа на людей! — вмішалася в розмову дорога землячка, пані Татущиха. — Час від часу Господь Бог мусить світові пригадати, що Він ще є на небі, щоб народ занадто не грішив та й Господа не гнівив. Ви лиш подивіться на сих дівчурів, що ходять у білий день по Другій евню в куценьких димочках і грішним тілом, за перепрошенням, світять! . . А ледь трошки подуло, завертіло снігом — не бійсь! — зараз довгі штани, по саму землю, повдягали! Аґа! Продуло вас трохи? . . Перевітрило? Добре вам так!

— Ми про образи, а ти про гарбузи, — сказав із повагою в голосі пан Татух. — На спідниці, як той сказав, світ не стоїть: нині суть короткі, завтра будуть довгі, як мода вимагає. А те, що сили природи бунтуються час від часу проти людини, — се правда. Бо природа, непричком, як норовистий кінь: ти його файно осідлай, загнуздай, прикоськай, а він тобі раптом як стане дуба, як хвицне задніми ногами, то полетиш з сідла, як та ракета, що її змайстрував пан доктор Яримович! Різниця лиш буде в тому, що ракета впаде на Місяць, а ти — на задню частину тіла. . .

Маймо надію, що жадні норовисті сили природи, буревії чи сніговії, не перешкодять моїм добрим сусідам, панству Татухам, відзначувати в наступну неділю Батька Тараса, взяти участь в небуденному Шевченківському святі, що відбудеться в залі Фешен Інституту силами юного покоління, яке згуртоване в Студії Мистецького Слова під керівництвом Лідії Крушельницької. Зокрема ж цікаво та приємно буде знову побачити й почути наймолодшого — „духом" — виконавця [illegible], Йосифа Гірняка.

Ікер

Л. М.

О. КОБЕЦЬ

О. Кобець . . . З таким іменем перейшла в українську літературу людина, яка за життя мала два офіційні прізвища: Олексій Варавва і Олексій Воронин. Кажемо, що людина ця перейшла в літературу, бо земний її шлях вже припинився вночі з 4 на 5 вересня 1967, в м. Боффало, далеко від рідної України.

Як член громади, серед якої жив покійний О. Кобець, я, як недалекий його сусід, з яким доводилося мати не одну зустріч і не одну розмову, вважаю своїм обов'язком пом'янути покійного „незлим, тихим словом". Роблю це тим паче, що смерть О. Кобця не знайшла до цього часу якогось сильнішого відгуку в українській пресі, поза коротким некрологом.

Життєвий шлях О. Кобця оригінальний і цікавий та й не короткий: О. Кобець прожив маже 80 років, і за цей час довелося йому переміряти чималі простори Европи і Америки.

Почався життєвий шлях О. Кобця в містечку Каневі на Київщині, в тому самому Каневі, біля якого спочили навіки тлінні останки найбільшого нашого поета Тараса Шевченка. Дата народження Кобця — 28 березня 1889 р. За свідченням самого Кобця, Шевченкова могила відіграла велику ролю в формуванні його світогляду, мала майже вирішальний вплив на кристалізацію національної свідомости. Могила ця часто була на очах малого Олексія, бо недалеко від неї находився баштан Вараввів, на якому малий Олексій проводив залюбки літню пору своїх дитячих років, у товаристві свого дідуся. Дідусь для Олексія був першим інформатором про могилу, про того, кого там поховано, вперше вручив внукові „Кобзаря", виданого у Львові. Таким чином Шевченко став для Кобця дороговказом на все життя.

Освіту, а радше перший її етап, здобув О. Кобець в рідному Каневі. Канівська школа за статутом 1872 року дорівнювала 6-ом клясам ґімназії. Закінчив О. Кобець канівську школу 1908 року. Дальше вчитися тоді не мав змоги, бо не дозволили матеріяльні обставини. Його батьки були незаможними хліборобами . . . Матеріяльні обставини не тільки не дозволили хлопцеві продовжувати освіту, але й заставили його ступити на шлях самостійного життя.

Маючи 14 років, Олексій виїхав до м. Катеринослава (нині Дніпропетровськ), де поступив на працю хлопця - помічника в одній крамниці з канцелярійним приладдям. Пізніше працював по канцелярійних установах Катеринослава й Катеринославщини на підрядних, а то й на більш відповідальних секретарських роботах. Із свого заробітку завжди виділяв пайку і посилав батькам. Пам'ятав про них також і в пізніших роках, аж до їх смерти. (Батько помер під час голоду в 1933 році, а мати три роки пізніше).

На 20-ому році життя О. Кобець вернувся до Канева, де дістав посаду в повітовій земській управі, в шкільному відділі. Його завданням було постачати школам шкільні підручники й інші книжки для шкільних бібліотек. Керуючи складом, мав дбати про вчасну сплату заробітної платні учителям. В Канівському повіті працювало тоді 102 учителів. На цій посаді пробув Кобець до весни 1914 року, коли то покликали його до військової служби. На цьому замкнувся перший період життя О. Кобця. Поки перейдемо до наступного, зупинимося на літературних спробах.

Перша літературна спроба О. Кобця мала місце в 1902 році. Тоді-то померла його менша сестра, і свій жаль по втраченій сестричці О. Кобець висловив віршем, який був поміщений в рукописній шкільній газетці. Але цей вірш загубився. Властивий літературний дебют прийшов десять років пізніше. В київській газеті „Рада" в числі з 1 січня 1912 року надруковано перше оповідання Кобця під назвою „Під Новий Рік". Критика зустріла цю першу спробу прихильно. Писав тоді молодий автор також і вірші, які поміщувалися в журналах „Маяк", „Дзвін", „Літературно - Науковий Вісник". В 1913 році вийшла перша збірка віршів, „Ряст". Назва для збірки була взята від назви одного з віршів. В цьому вірші в символічний спосіб з'ясував молодий тоді поет ролю свою і своєї творчости в житті народу. Ось як він розумів цю ролю:

Невдячная доля зеленого рясту:
Надії на сонце в гаю весну шать,
Нагадувать людям про весну, про щастя,
Самому ніколи його не зазнать . . .

Як тільки сніг брудний розстане,
Засяє сонце весняне, —
Забудуть ряст, бо . . . ряст зів'яне.

Однак, автор хотів послужити своєму народові, віддати йому всі свої молоді творчі сили. Про це говориться у вірші „Творчість":

Все для тебе,
Рідний краю,
Що я маю,
Все оддам,
Принесу:
Пісні неба,
Пісні раю,
Спів одчаю,
Болі ран,
Мрій красу.

На убогий олтар
Невеличкий свій дар
Покладу:
Повну муки, жалю,
Душу хвору свою —
Молоду.

Вперто буду
Я з журбою
Навісною
Воювать
В темній млі:
Вбогим людям
Кращу долю,
Правду - волю
Добувать
На землі.

Палким словом будить,
Люд до праці просить
Без крові.
Щоб він гноблений встав,
Щоб кайдани порвав.
І тоді я зірвусь,
Понад землю помчусь
В далечінь:
Дзвінким співом заллюсь,
З синім небом зіллюсь
В ясну тінь!

Збірка „Ряст" містить 34 вірші. Ім'я Кобця - Варавви можна було часто зустрічати на сторінках київської „Ради", як автора дописів про життя Канівщини.

Військову службу О. Кобець відбував в основному в Фінляндії — спочатку в Ріхімякі, а пізніше в Гельсінках. З вибухом першої світової війни був посланий на фронт. Після кількамісячних фронтових поневірянь серед мазурських боліт, а згодом в Карпатах, потрапив у австрійський полон 23 травня 1915 року, біля галицько-українського села Вулків, Жидачівського повіту. Так закінчився другий етап на життєвому шляху поета, а почався третій — наповнений драматичними моментами особливо в початкових місяцях.

(Далі буде)

Срібний ювілей священства Всч. о. Тараса Дурбака

Незабутньою подією для парохіян української католицької парохії Сошествія св. Духа в Акроні, Огайо, залишиться неділя 8 грудня м. р., коли їх довголітній і заслужений душпастир Всч. о. Тарас Дурбак обходив свій Срібний Ювілей священства. Ювілейний Комітет під проводом голови Миколи Шквара заздалегідь поробив усі старання, щоб Ювілей випав якнайкраще, і так дійсно було.

У неділю 8 грудня вранці отці з Канади, о. Маріян Бутринський і о. Юрій Ковальський, відправили читану Службу Божу, під час якої о. М. Бутринський, парох церкви св. Михаїла виголосив по-українськи і по-англійськи відповідну до хвилі проповідь, підкресливши значення праці священика.

Ювілейне Торжество почалося по полудні співаною благодарственною Службою Божою, що її відправив Всч. о. Ювілят Тарас Дурбак в сослуженні отців Івана Оришкевича й Миколи Павлишина з Клівленду, Ог. дияконували згадані отці з Канади. Співав гарно місцевий Хор під управою Григорія Жеребняка. „Апостола" надхненно прочитав Богдан Скасків з Вашингтону. По Євангелії змістовну проповідь виголосив по-українськи товариш о. ювілята з Духовної Семінарії у Львові о. Лев Тимків, з Лорейну. Подібну проповідь англійською мовою сказав о. Еміль Москва парох церкви св. Михаїла з Акрону. До св. Причастя приступило багато вірних. По Службі Божій і по відспіванню многолітствій спільно зфотографувались усі приявні 20 священиків нашого і латинського обряду.

Святочний бенкет увечорі розпочав молитвою о. д-р Володимир Пелліх з Кентону. Смачні страви приготовив кухар Микола Дросик при помочі пань з „Марійської Дужини". Після вечері тостмайстер Микола Шквара покликав до слова пароха церкви св. Йосафата з Парми, о. Андрея Улицького, який, промовляючи по-англійськи, згадав про великі заслуги і успіхи в душпастирській праці Всч. о. Т. Дурбака. Від 1952 р. о. Улицький був свідком великих змін, що зайшли на протязі 16 літ в акронській парохії. Треба було посвятити часу і труду, щоб розбудувати парохію, маленьку церковцю зі скромною залею замінити на величаву, муровану церков в гарній дільниці, збудувати парохіяльний дім, прикрасити церкву, збільшити кількість парохіян, оживити релігійні товариства. Всі 25 років священства о. ювілят ревно сповняв свої душпастирські обов'язки.

Другий привіт від родини о. Ювілята склав о. Юрій Ковальський з Канади. Він, як син рідної сестри о. Т. Дурбака, найкраще знав всі обставини його життя, почавши від гімназійних студій, богословських студій в Духовній Академії у Львові, свячення з рук Ісповідника віри Преосв. Кир Никити Будки, перші душпастирські кроки в краю і на еміграції. Промовець згадав, що його вуйко, який походить з давнього священичого роду, продовжує священичі традиції роду ревним виконанням своїх душпастирських обов'язків.

Потім о. прелат Томіслав Фіріс, декан з Питтсбурської Епархії Візантійського обряду, привітав о. Ювілята від себе й від своїх Кондеканальних отців, побажавши йому дальших гарних успіхів. Від Клівлендського Деканату вітав о. Ювілята о. Монс. Дмитро Гресько, від латинського обряду промовляв о. д-р Антін Ліваюсі, з Кентону, згадавши про зустріч з українською громадою в Римі, під час студій, з Митрополитом А. Шептицьким і з нашими отцями вже тут, в Америці. Від місцевих товариств і організацій вітали і складали „дар любови" такі представники: проф. Уляна Білецька від 7 Відд. СУА, проф. Осип Мартинюк від Відд. УККА, Марія Пенчарська від Марійської Дружини Жінок, Микола Іваницький від 68 Відд. „Провидіння", Григорій Жеребняк від 180 Відд. Укр. Народного Союзу, Михайло Коваль від Осередку СУМА ім. Короля Данила, Катерина Тарас від „Марійської Дружини Дівчат", Євген Волошин від Пласту. По привітах, тостмайстер п р е дставляв духовенство при почесному столі, кревних і родину о. Ювілята, визначних гостей і парохіян.

Потім всч. о. Бутринський прочитав привіти від наших ВПреосвященних Владик: Митрополита Кир Амврозія, Архиєпископа Кир Івана з Риму, єпископа Кир Ярослава з Чикаго, єпископа Кир Ізидора з Торонта. Привіт від Блаженнішого Верховного Архиєпископа й Кардинала Кир Йосифа надійшов в день після Ювілею. Наспіло багато привітів від священиків та світських осіб.

Кінцеве слово, в українській і англійській мовах, сказав о. Ювілят. Він висловив радість з того приводу, що Срібний Ювілей священства обходить в крузі своєї родини, священиків та численно зібраних парохіян. Бути священиком, було його мрією від дитинства. Згадав і про пам'ятні слова, почуті напередодні своїх свячень від Митрополита, Слуги Божого Андрея Шептицького:

„Пам'ятай, що життя священика подібне до хреста, зробленого з рож. Спочатку, в перших місяцях, а може й роках, видно самі квіти. Та з часом квіти облітають, в'януть, і остає саме терня і хрест. Але ти не лякайся: коло Христа найбільші терпіння — стають розкішні, бо ліпше з Христом терпіти, як зі світом радіти"...

З тим перплячим Христом о. Ювілят перебув перші роки німецької займанщини в краю, відтак подався на еміграцію та переносив всі злидні скитальчого життя, аж доки в 1949 р. не добився з родиною до гостинних берегів Америки, де спочатку також багато дечого пережив. Перші три роки душпастирював в Алтуні, Па., а від 1952 р. в Акроні, Огайо. З нагоди Срібного Ювілею, о. Т. Дурбак послав щирий привіт Рідному Краєві та всім дорогим його серцю особам, привітав родину, що прибула з Вашингтону, Рочестеру, Дітройту, Форт Вільяму, Онт., зокрема рідну сестру покійного батька бл. п. о. Кипріяна, Євгенію Скасків, привітав приявних отців, гостей і парохіян, насамперед о. Ювілят подякував Всевишньому за велику ласку священства.

Кінцеву молитву провів о. Атаназій Тимків з Парми, Огайо. Люди раділи своїм священиком, а священик — людьми.

В. Л.

• Заповідач в британській радіостанції „Бритіш Бродкестінг Компані", 30-річний Дейвід Дімблі, зробив саркастичні й іронічні завваги на тему перебування президента Ніксона в Британії. Відлет Ніксона він назвав „від'їздом цирку", а журналістів, які товаришили Президентові, порівняв до „дівчат, які танцюють впереді і позаду". Ті коментарі викликали обурення в урядових і громадських колах і названа монопольна радіостанція проголосила п е р епросини. Вона висловила жаль з приводу „нещасливих і невідповідних" заввaг та заповіла слідство.

ВИЙШЛА МАЛА РОЗВІДКА ПРО БУКОВИНСЬКУ ПИСЬМЕННИЦЮ ЄВГЕНІЮ ЯРОШИНСЬКУ

Ню Йорк. — У друкарні „Київ" у Торонті вийшла з позначкою 1968 року невеличка розвідка д-ра Олександра Соколишина під наг. „Євгенія Ярошинська — призабута письменниця Буковинської України". Про Є. Ярошинську (1868-1904) двічі згадує в „Історії українського письменства" акад. С. Єфремів; вона залишила багато оповідань з життя українців-буковинців, повість „Перекінчик", твори для дітей. Автор використав 12 джерел для написання розвідки про цю незаслужено призабуту письменницю, що часто друкувалась у „Літературно-Науковому Віснику". В Україні вийшли її вибрані твори в 1958 р. і цього року, також, очевидно, лише „вибрані".

У Дорогу Вічности

СВ. П. ГЕНЕРАЛОВІ

МИКОЛІ КАПУСТЯНСЬКОМУ

Союз Ветеранів Українського Резистансу, в жалібній військовій пошані і скорботі, повідомляє все Українське Громадянство в Україні та на еміграції, Вояків Визвольних Змагань, Український Резистанс 2-ої світової війни та сучасних борців.

Дня 19-го лютого 1969 р. в місті Мюнхені, Західна Німеччина, на 90-му році життя, помер невтомний Лицар ген. штабу генерал-полковник МИКОЛА КАПУСТЯНСЬКИЙ.

Генерале! Ти один з перших покинув імперіяльний чад Москви! Ти повернув їм ордени, а з ними і всі блага обіцяні Тобі. Ти в убогій сірій шинелі, пішов боронити права Твого зубожілого народу, на його багатій — не своїй землі. Безмежно любив Ти Україну і все життя Твоє було для неї.

Ти засвідчив собою, що золото, розкоші, пагони та ордени окупанта, не заступлять волі у власній хаті. Ти не визнавав інших ідей, лише одну — ВОЛЯ НЕПОДІЛЬНА!

Шляхом, яким ішов Ти, підуть Твої наступники, аж до остаточного осягнення того найвищого Національного Ідеалу.

Борці Українського Резистансу, відійшов від нас один з наших командирів. Його накази — лишилися для нас. У дорогу вічности, віддаймо Йому останню пошану, твердим приреченням нашої віри в перемогу.

Спи, Лицарю, в чужій гостинній землі. Під дзвони Волі, Твоя земля українська візьме Тебе до себе, і будеш там вічно.

Ню Йорк, 23-го лютого 1969 р.

Головна Команда СВУР

Ділимося з Членством Організацій Українських Націоналістів і Українською Спільнотою сумною вісткою про те, що в середу, 26-го лютого 1969 року о год. 10-ій веч. помер наглою і несподіваною смертю

бл. п. МИКОЛА

Фриз-Вернигора

визначний член Організації Українських Націоналістів, сотник Української Повстанської Армії, відомий політично-громадський діяч, відданий українській визвольній справі, активний член численних українських громадсько-політичних установ.

ПАНАХИДА за душу Покійного буде відслужена в п'ятницю, 28-го лютого 1969 року о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Дучінського, 111 Yonkers Ave., Yonkers, N.Y.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 1-го березня 1969 р. о год. 9-ій ранку з церкви св. Михаїла в Йонкерсі, Н. Й.

•

ВШ. Родині Покійного висловлюємо глибоке співчуття.

•

Хай чужа земля буде Йому легкою!

ПРОВІД ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ

Замість квітів на могилу

сл. п. д-ра СТЕПАНА ҐУЛАЯ

складає суму 25.00 долярів на цілі НТШ в ЗСА

Богдан ДАВИДОВИЧ
Милвокі, Виск.

Замість квітів на могили

бл. п. ЄВГЕНІЇ і МИРОСЛАВА ОКАЛА-СТАРИЦЬКИХ

складаємо 30.00 долярів на Український Університет у Римі.

Софія і Олександер НЕГРЕБЕЦЬКІ

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА ПРИ ПАРАФІЇ СВ. МИХАЇЛА в ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

в глибокому смутку повідомляє, що її учитель

бл. п.

МИКОЛА ФРИЗ

несподівано відійшов у Вічність в середу, 26го лютого 1969 року.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

•

ВШ. Родині Покійного, щире і глибоке співчуття.

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА, БАТЬКІВСЬКИЙ КОМІТЕТ та УЧНІ

З глибоким смутком повідомляємо Друзів, Членів Товариства кол. Вояків УПА ім. ген.-хор. Романа Шухевича — Тараса Чупринки, Друзів Комбатантів і все Українське Громадянство, про те, що в середу, 26-го лютого 1969 року ненадійно і передчасно відійшов від наших рядів, померши на удар серця,

бл. п. сотник МИКОЛА ФРИЗ-ВЕРНИГОРА

Член Головної Управи нашого Товариства, старшина УПА, провідний член ОУН, визначний політично-суспільний діяч на Рідних Землях і на чужині, політичний виховник кадрів ОУН і УПА в Україні і виховник української молоді на чужині, заслужений діяч, член багатьох українських установ та організацій, народжений 7-го грудня 1914 р. в с. Заколоть, пов. Дрогобич, де й закінчив гімназію, а відтак Богословські студії в Перемишлі.

Покійний наш Друг Микола замолоду включився в революційно-визвольну боротьбу Українського Народу за його визволення і пройшов з нами довгорічний важкий воєнний шлях. В 1947 р. він пробився з рідних земель у нашому рейді Відділів УПА на Захід, де почав нове життя, але до самої своєї смерти залишився українським вояком, готовим на кожний поклик Батьківщини.

Покійний залишив у смутку Дружину, доню і 3 маленьких синів, яким складаємо вислови нашого глибокого і сердечного співчуття у їхньому горю.

ПАНАХИДА — в п'ятницю, 28-го лютого 1969 року о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні Дучінського, 111 Yonkers Avenue, Yonkers, N.Y.

ПОХОРОН — в суботу, 1-го березня 1969 р. о год. 9-ій ранку з церкви св. Михаїла в Йонкерсі, Н. Й.

Вічна і славна хай буде Йому пам'ять Воїнові Української Національно - Визвольної Революції, а чужа земля легкою.

ГОЛОВНА УПРАВА
Т-ВА КОЛ. ВОЯКІВ УПА

Відбувся Четвертий Дослідно-студійний Семінар Пластового Конґресу

Головна Комісія Пластового Конґресу Другого влаштувала свій черговий семінар 22-го лютого в Українськім Інституті Америки, ціллю якого було продискутувати основні методичні питання пластової виховної роботи.

В програму входили три споріднені теми, а саме: Самовиховання — симпозіюм; Гра — реферат і Пластовий виховник — панель.

До теми Самовиховання, присутні, після вислухання трьох рефератів — („Основні питання самовиховання", — пл. сен. Т. Самотулка; „Самовиховання", — пл. сен. Е. Грималяк; „Самовиховання — ідея і практика", — пл. сен. М. Костко) внесли багато цінних думок, взятих із практики праці з молоддю, що в сумі поглядів преґентів і дискутантів дало підставу для оформлення системи підходу до самовиховної дії.

Реферат на тему „Гра" виголосив пл. сен. Е. Грималяк, в якім з'ясував поняття та значіння гри і зупинився на клясифікації гор з точки зору розвоєвого аспекту дитини. після реферату присутні ставили питання преґентові та передискутовували тему гри і її виховну вартість.

Тема „Пластовий виховник" була представлена у формі панелю, з участю ст. пл-и. Р. Гарасимів, що насвітлила питання „Пластун юнак як виховник"; пл. сен. В. Палієнка, з Торонта, що обговорив питання „Пластун сеньйор як виховник", та пана Комаровського з Торонта, що реферував тему „Батьки не пластуни в Пласті". Модератором панелю був пл. сен. Е. Грималяк. Запити учасників семінара були численні, і дискусія велася з зацікавленням.

У вислідній дискусії панелісти погодилися з думкою, що юнаки, з правила, не повинні виконувати виховних функцій, а лише, в міру потреби, допомагати в них. Пластуни сеньйори повинні пройти відповідний вишкіл виховника, щоб могти успішно переводити виховну дію з юнаками і з новаками. Батьки пластунів, котрі хотіли б працювати як виховники в Пласті радо бачені, вони повинні бути членами Пласту.

О год. 7-ій вечора, пл. сен. Т. Самотулка, який проводив семінарем, підсумував працю Четвертого Семінара і закрив його, стверджуючи, що семінар був успішний.

Реф. преси та інформацій ПКД

М. Костко

П. Шелест картає „незалежницьку" поставу студентів

Київ. — На „республіканському злеті студентів-активістів" виступив виконувач ролі „ґавляйтера" в Україні П. Шелест, заявивши студентам-комсомольцям з вищих шкіл, що, мовляв, „нині ідеї марксизму-ленінізму стали панівними у всьому світі." Після такого „ствердження", секретар ЦК комуністичної партії в УССР визнав, що не лише у всьому світі, а і в самій Україні марксо-ленінська ідеологія не знаходить собі належного пристановища, особливо серед молоді. П. Шелест сказав, скидаючи все на „західній імперіялізм: "Імперіялістичні сили ведуть шалену ідеологічну війну проти соціялістичних країн, насамперед проти Совєтського Союзу. Вони намагаються всіма засобами підірвати єдність комуністичних і робітничих партій, молодіжного комуністичного руху. При цьому головна ставка береться на ідейне розброєння молоді з тим, щоб ослабити її революційний ентузіязм, притупити клясову і політичну пильність, протиставити молоде покоління старшому, посіяти ніґілізм, скептицизм, аполітичність". Далі П. Шелест сказав, можливо, для „оправдання" нових каґебівських арештів серед студентів вищих шкіл України наступне: „На жаль, деякі молоді люди, в тому числі й студенти, інколи клюють на гнилі наживки імперіялістичної пропаґанди. Нічого гріха таїти, ще трапляються і в студентському середовищі люди, які розповсюджують різні плітки і вигадки іноземних радіопередач, ведуть себе роз'язно, припускають пошлість, цинізм, неповагу до старших, схиляння перед розтлінною буржуазною „культурою" Заходу. Причому все це вони намагаються видавати, як за якусь „незалежність", свого роду „героїзм". Подібним проявам наші студенти дають належну відсіч. Але іноді дехто припускає лібералізм, не задумуючись над тим, який згубний вплив на молодь можуть справити носії вигадок буржуазної пропаґанди. Життя вимагає рішуче боротися з найменшими проявами чужої нам історії". В кінці П. Шелест погрожував, що в „питанні ідеології будь-якого компромісу бути не може".

На Полтавщині обладнано колгосп для гостей з Африки, Латинської Америки та Азії

Київ. — На Полтавщині, в мальовничому селі Мачухи біля м. Полтави, кілька років тому було спеціяльно перебудовано і обладнано сільські потьомкінського типу будови. Загадка для місцевих жителів вияснилась тоді, коли в село прибула перша група закордонних студентів, які студіюють у Києві. „Радянська Україна" з 21 лютого писала: „Вже стало доброю традицією, що в мальовниче село Мачухи біля Полтави, в гості до хліборобів колгоспу „Дружба" на зимові канікули приїздять десятки юнаків і дівчат з Африки, Латинської Америки та Азії — студентів вищих учбових закладів Києва. От і тепер селяни хлібом - сіллю зустріли своїх гостей. Друзі побували в бригадах, майстерні і на фермах. Голова колгоспу Іван Пазинич розповів їм про завтрашній день колгоспу і села". Студенти з Півн. В'єтнаму, Марокко і Замбії виступали в сільському клюбі. Колгоспники „запросили їх на літні канікули".